

KORPUS SLOVENSKEGA FILMA

PRIMER KRISPI

ANDREJ KORITNIK

Čeprav marsikateri »veliki« režiser prisega na filmski trak in prezira vseprisotnost digitalne tehnologije, ki da je razvrednotila filmsko naracijo in jo, kar je še huje, približala vsakomur, si ne more zatisniti oči pred digitalno resnico, poceni tehnologijo in pred podobo slehernika s fotoaparatom, kamero ali snemalno napravo v roki; želja po izražanju je s tehniko dobila nov polet in domišljija nove fiktivne prostore, napolnjene z realnostjo. »Pravi«, »resni«, »umetniški« film večinoma ni bil nikoli igrača za množice, ampak le za izjemne posameznike; bil je drag, njegov nastanek zapleten in zavit v tančico skrivnosti, v svojem temelju pa protisloven: bil je dar množici. V tej luči današnji zvezdniški sistem ni izjema, ampak pravilo, in megalomanske produkcije z veliko ognja, dima in posebnih vizualnih učinkov nujni del definicije sodobnega visokoproračunskega A-filma. Nižja kakovost, ki so jo že od nastanka sedme umetnosti uvrščali pod kategorijo B (ali celo Z), se je kopicila v neskončnem seznamu poceni produkcij, amaterskih, tematsko nenavadnih, duhovitih domačih vaj iz filma. Zato ni čudno, da je producent Cormanovih B-filmov Samuel Arkoff svoj priimek razšifriral v formulo A. R. K. O. F. F. (*action, revolution, killing, oratory, fantasy, fornication*), ki v marsičem zajame vsebino takšnih filmov.

Slovenski film takšnega prepada ne pozna. Zgodovina je premočrtna in jasna, motijo jo samo redki, manj znani, a zanimivi poskusi zanesenjakov podob, saj je večina produkcije po 2. svetovni vojni nastala kot dobro financirano podjetje, v katerem so bili vsi plačani, luči so imele močne

žarnice, kamere so bile profesionalne in drage, osebje izšolano. Danes ni nič drugače – največ denarja še vedno prispeva država, v javnem skladu prekladajo milijone in jih delijo projektom, ki jih brez tega denarja ne bi bilo, kdor žepnine ne dobi, pa, tako kot nekoč slovenski režiser, prisoli kľofuto ministru za kulturo. To sicer ne pomeni, da je vse zanič in slabo in da samo podtalje gverilskega B-filma nekaj šteje, je pa v večini primerov vse odvisno od zunanjih dejavnikov. A prav digitalna tehnologija, tako močno vpeta v vsakdanje življenje, je na srečo spremenila slovenski »filmski prostor« in začeli so nastajati nizkoporačunski, subverzivni, amaterski, politično nekorektni, krvavi, retorični, fantastični (A. R. K. O. F. F.!) filmi, v katerih igrajo nešolani ljudje, oprema je borna, moč domišljije pa neskočna.

Že v začetku devetdesetih je bila *Morana* Aleša Verbič prvi preizkusni kamen B-filma. Kri in skale in Borut Veselko in Tanja Dimitrievska so nastopali v srhljivi mitološki slovanski sagi, ki je v naš film vnesla žanrski princip; žal pa ni bilo veliko zvestih nadaljevalcev in v ospredje so prišle znane socialne teme zapitih ali kako drugače zaznamovanih Slovencev. Tako kakor še vedno nimamo, na primer, filma o slovenskem superjunaku – žanrski konceptualizaciji resnice, da je pravica vedno nekje blizu, če ne že »tam zunaj« –, je slovenska grozljivka bolj hirala kot rasla. Dokler se v Prlekiji ni nekaj zganilo, se prebudilo kot dolgo uspavano telo in šlo na ustvarjalni pohod.

Svetli zgled je produkcijska »hiša« Plan9 iz Ljutomerja; ekipa mladih nadebudnih filmarjev, navdušenih nad dolgo zgodovino *trash* grozljivk, je že leta 2003 praktično brez denarja posnela *Grozo ju jitsu zombijev*. Filmu, ki so ga žanrsko popredalčkali v postapokaliptično znanstvenofantastični akcijski spektakel ali v žanrsko parodijo ali celo v skoraj celovečerni kung-fu film, je čez tri leta sledila »Blutvajnspricer saga« *Vinopiri*, horror-soap film, postavljen v fiktivno Vulgarijo, kjer se družčina Vinopirov opaja s krvjo vinjenih. Letos pa jim je uspel tretji celovečerni podvig, *Korpus Krispi*, živ primerek formule A. R. K. O. F. F. Ustvarjalci so svojo specifično žanrsko orientacijo uresničili z Grossmannovim filmsko-vinskim festivalom v Ljutomeru, po katerem se je letos plazila, v agoniji grgrala, šepala in grozeče zrla družčina več kot 200 profesionalno namaskiranih zombijev. Duhovito: živi mrtveci iz B-filma in z lotmerških ulic oživljajo, posodablajo rahlo omrtvičeni slovenski film.

Telo slovenskega filma je s Planom9 dobilo hrustljivo kožo, s katere so zbrisana vsa ličila; ne, ni podobno telesom po diktatu Dogme 95, ampak je prelito s krvjo, je na pol živo in na pol mrtvo. Ta prispodoba je kar primerna za *Korpus Krispi*, v katerem je izvir zla v hedonističnem Jezusovem posedanju ob obloženi mizi, sprijenih apostolih, cerkvenih aparatčikih in vsesplošni požrešnosti. Vitomir Kaučič, režiser, scenarist, montažer v eni osebi, si je prizadeval splesti napeto zgodbo – lovca namesto divje svinje ustrelita duhovnika, ga zakopljeta, ne pa tudi svoje vesti – jo logično povezati v zaporedju sekvenc in obogatiti z dobro

fotografijo, opremiti z domiselnimi posebnimi efekti, vplesti akcijske prizore s ščepcem groze (s tega vidika sta bila prejšnja dva filma bolj grozljiva), dodati malo romantike v večni temi ljubezenskega trikotnika ... Seveda pa tudi B-film kot valilnica talentov ni samo delo enega človeka, ampak kolektiva. *Korpus Krispi* je živ dokaz, da je mogoče združiti idejo z domiselnim igranjem, atmosferično avtorsko glasbo in še s čim. Žanr slovenske grozljivke je oživel v pravi B-film, žanr, ki naj še bolj zatrese trdna tla slovenskega etabliranega filma.

Čeprav bi strogo kritiško oko filmu lahko očitalo občasno nedomiselnost dramaturgijo ali ne do konca izdelane časovne preskoke med sanjami in resničnostjo, je ekipa opravila izjemno delo. V filmu ni več toliko groze ju jitsu zombijev; pomembnejša je Zgodba, v kateri mrtveci ogrožajo žive, a jim nikoli čisto ne uspe, in tudi jezik je drugačen: če so v prvih dveh filmih govorili nemško, je *Korpus Krispi* odigran v prleškem narečju in implicitno nakazuje svoje razmerje do »oddaljenega«, »centralnega« knjižnega jezika s podnapisi za neuke gledalce. Simbolična oddaljenost med narečjem in slovenščino za knjige je enaka kot pri prvorazredni studijski produkciji in subverzivnim nizkoporačunskim filmom. Kakor obrneš, pa v tej distanci žal še vedno ni demokratičnega pogleda na film kot umetnost, v kateri se lahko najde vsak: seveda, *Korpus Krispi*, pravijo, ni »primeren« za festival slovenskega filma.